

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

7. Hobfoll S. E. Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*. 1989. Vol. 44, No. 3. P. 513–524.
8. Bakker A. B., Demerouti E. The Job Demands–Resources model. *Journal of Managerial Psychology*. 2007. Vol. 22, No. 3. P. 309–328.
9. Gross J. J. *Handbook of Emotion Regulation*. 2nd ed. New York: Guilford Press, 2015.
10. Salovey P., Mayer J. D. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*. 1990. Vol. 9, No. 3. P. 185–211.

Larchenko I. V., Lecturer of the Department of Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), irina.larchenko@gmail.com

Ishchenko O. A., Student of the Specialty 053 Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), olena.ishchenko86@gmail.com

THE MODERATING EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN MAINTAINING STUDENTS' AUTONOMOUS MOTIVATION UNDER STRESSOGENIC CONDITIONS

The article analyzes the moderating effect of emotional intelligence in sustaining students' autonomous motivation under heightened stress in the contemporary educational environment. The analysis highlights that emotional clarity, understanding and regulation of emotions, as well as empathic communication, reduce the demotivating impact of chronic stress, support goal-directedness and intrinsic engagement, and lower the risk of emotional exhaustion. Emotional intelligence is considered as a psychological resource that transforms academic demands into manageable challenges and strengthens the sense of control and competence, while state anxiety may act as an intermediate link through which emotional intelligence affects the quality of motivation.

The study employs innovative methodologies that enable a deeper understanding of the psychological mechanisms underlying the interplay among stressogenic conditions, emotional intelligence, and students' motivational resilience, ensuring the robustness of the conclusions and the practical relevance of the findings. The results open new avenues for understanding the role of emotional intelligence in maintaining autonomous motivation under uncertainty and increased demands, and they outline directions for integrating modules on emotional literacy, cognitive reappraisal, and empathic dialogue with autonomy-supportive instructional design to enhance motivational resilience and the quality of students' learning activities.

Keywords: emotional intelligence; stress resilience; autonomous motivation; psychological adaptation.

УДК 159.9:316.62:355.01

Ларченко І. В.

викладач кафедри психології, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), irina.larchenko@gmail.com

Іщенко Я. П.

студентка спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), yanina.ish@gmail.com

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ КОГНІТИВНИХ ТА ЕМОЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СТАНІ ДОВГОТРИВАЛОГО СТРЕСУ В ОСІБ, ЩО МЕШКАЮТЬ У ПРИФРОНТОВИХ ЗОНАХ

У тезах досліджується вплив хронічного стресу на цивільне населення в умовах війни з акцентом на взаємозалежність когнітивної та емоційної сфер. Показано, що тривалий стрес призводить до стійкої активації нервової системи, підвищення кортизолу, порушення пам'яті, уваги, виконавчих функцій та емоційної регуляції, створюючи замкнене коло когнітивних і емоційних дисфункцій. Дослідження підтверджують двонаправлений взаємозв'язок: когнітивні процеси формують емоційні реакції, тоді як емоційна реактивність істотно впливає на ефективність когнітивних функцій. Для підтримки психічного здоров'я населення в умовах постійного стресу наголошується на ефективності інтегрованих методик, що поєднують когнітивно-поведінкові техніки з методами емоційної регуляції (релаксація, майндфулнес, тілесно орієнтовані вправи), спрямованих на відновлення балансу між когнітивною та емоційною сферами та підвищення адаптивних ресурсів особистості.

Ключові слова: хронічний стрес, когнітивні функції, емоційна регуляція, двонаправлений взаємозв'язок, інтегровані методики підтримки, прифронтові території.

Постановка проблеми. Війна суттєво впливає на когнітивні та емоційні процеси населення, зокрема на увагу, пам'ять, швидкість обробки інформації та емоційну регуляцію. Тривалий стрес і постійна загроза життю формують хронічне психоемоційне напруження, що може послаблювати когнітивні функції та погіршувати психічне здоров'я. Додатковими факторами ризику є постійні загрози обстрілів, втрата близьких і ресурсів, які посилюють пси-

хологічне навантаження та ускладнюють адаптацію до екстремальних умов. Попередні дослідження показують значні зміни як у когнітивній, так і в емоційній сфері людей, що мешкають у зонах бойових дій, проте залишаються недостатньо вивченими конкретні когнітивні механізми, які найбільше страждають, та взаємозв'язок цих змін з емоційним станом.

Мета дослідження – теоретично проаналізувати взаємозалежність когнітивних і емоційних процесів у осіб, що проживають на прифронтових територіях, виявити ключові механізми їхньої взаємодії та визначити ефективні стратегії психологічної підтримки для збереження і покращення когнітивних та емоційних ресурсів.

Результати теоретичних досліджень. Війна змінює характер стресу у цивільного населення, трансформуючи його переважно у хронічний. В роботі Савелюк Н. зазначається, що гострий стрес зазвичай є короткочасною реакцією на конкретну подію, активує швидкі фізіологічні та психічні реакції – прискорене серцебиття, підвищену тривожність, тимчасові труднощі з концентрацією. Такий стрес може мобілізувати когнітивні ресурси для швидкої адаптації та прийняття рішень [6; 9].

Однак Вовк М., Маракушин Д. та Шулякова М. (зі співавторами) виокремлюють хронічний стрес, характерний для умов війни та постійної загрози життю, який призводить до стійкої активації нервової системи, підвищеного рівня кортизолу, порушення гормонального балансу та пригнічення імунітету. Симптоми хронічного стресу включають хронічну втому, порушення сну, тривожність, депресивні стани, погіршення пам'яті, уваги, когнітивної гнучкості та виконавчих функцій [1; 4; 15].

Тривале перебування на прифронтових територіях створюють умови хронічного стресу, який істотно впливає як на когнітивні, так і на емоційні процеси. Дослідження показують, що ці сфери перебувають у постійному двонаправленому взаємозв'язку: когнітивні процеси модулюють емоційні стани, тоді як емоційна реактивність може значно змінювати когнітивні функції [1; 14].

Когнітивні схеми, способи мислення та робоча пам'ять формують базу для емоційних реакцій. Так, негативні або дезадаптивні когнітивні патерни підтримують підвищену тривожність, почуття провини, страх перед загрозою та депресивні стани. У той же час емоційні стани, зокрема тривожність та страх, підсилюють когнітивне навантаження, порушують концентрацію, пам'ять та гнучкість мислення [10].

Маракушин Д., Павлюк С., Черних М. (зі співавторами) у своїх роботах детально описують нейродинамічні зміни, ураження структур мозку (гіпокамп), порушення пам'яті і когнітивних процесів під впливом хронічного стресу: скорочується обсяг гіпокампа та інших структур мозку, відповідальних за пам'ять, навчання та увагу, виникає когнітивне перенавантаження, що ускладнює обробку нової інформації та прийняття рішень. Підвищений рівень гормону стресу кортизолу спричиняє руйнування нейронів, окислювальний стрес та запальні процеси, що посилюють когнітивний дефіцит і порушення емоційної регуляції [4; 6; 14].

Втрата гармонійної взаємодії між мозковими зонами під впливом тривалого стресу призводить до порушень когнітивного контролю, емоційної

регуляції та адаптації [14]. Це проявляється у зниженні когнітивних здібностей населення в прифронтових зонах та стає фактором розвитку психічних розладів. Емоційна дисрегуляція – тривожність, депресивні прояви, симптоми ПТСР – супроводжується порушенням концентрації, робочої пам'яті, гнучкості мислення, що значно погіршує здатність адаптуватися до стресових умов та знижує якість життя [2; 5].

Стрес також послаблює виконавчі функції мозку, що проявляється у порушенні планування, організації, ефективного рішення проблем, небажанні шукати нові рішення та творчо мислити. Це створює замкнене коло: когнітивні порушення поглиблюють емоційну дисрегуляцію, а емоційні проблеми підсилюють когнітивні дефіцити, що ускладнює адаптацію та підвищує ризик тривалих психічних розладів [11; 14].

Соціально-психологічні дезадаптації у мешканців прифронтових зон часто виникають через взаємодію порушених когнітивних і емоційних процесів. Журавльова Л. П., Титаренко Т. М., Песоцька Ю. зі співавторами у своїх роботах зазначають, що нездатність концентруватися, знижена пам'ять, труднощі з прийняттям рішень та емоційна лабільність, зумовлює складнощі у навчанні, роботі, міжособистісних стосунках і загальній соціальній інтеграції [1; 7; 13].

Для підтримки балансу між когнітивною та емоційною сферами у мешканців прифронтових територій наукові джерела та рекомендації зосереджуються на комплексних реабілітаційних підходах, що поєднують психоедукацію, нейропсихологічні методи та психологічний супровід.

Ефективними стратегіями виступають інтегровані підходи: когнітивно-поведінкові техніки, спрямовані на переосмислення негативних інтерпретацій, поєднані з методами емоційної регуляції (релаксація, майндфулнес, тілесно орієнтовані вправи), що дозволяють знизити фізіологічне збудження та забезпечити «вікно» для відновлення когнітивних процесів [12; 13].

Всі ці підходи мають реальні можливості впровадження у прифронтових громадах через мобільні психологічні служби, волонтерські ініціативи, клініки і медзаклади, що працюють у цих регіонах.

Висновки. Помірний стрес здатний тимчасово мобілізувати когнітивні ресурси та підтримати адаптивні реакції, тоді як тривалий призводить до стійких порушень обробки інформації, зниження виконавчих функцій і дестабілізації емоційної сфери. Емпіричні дані підтверджують двонаправлену взаємодію: когнітивні схеми й процеси модулюють емоційні стани, а підвищена емоційна реактивність погіршує увагу, робочу пам'ять і когнітивну гнучкість. Дисбаланс цих систем зумовлює хронізацію психологічних порушень (депресивні та тривожні розлади, труднощі адаптації до зміненого соціального й екологічного середовища). Ефективна підтримка має спиратися на інтегровані інтервенції, що розглядають когнітивну та емоційну регуляцію

як єдину систему, і передбачають не лише редукцію симптомів, а й розвиток резильєнтності, толерантності до невизначеності та навичок усвідомленої саморегуляції думок і почуттів.

Література

1. Вовк М. Вплив травматичних подій на когнітивні процеси у дорослому віці. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія*. 2025. № 1(66). С. 22–29.
2. Долинський Р. Когнітивні порушення на тлі депресивних проявів ПТСР у цивільних, які постраждали від агресії РФ. *PMGP*. 2024. Т. 9, № 4.
3. Журавльова Л. П., Баранова А. В. Емоційні потреби та копінг-стратегії дорослих українців в умовах війни. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2024. № 2, ст. 4.
4. Маракушин Д., Булініна О., Ісаєва І., Кармазіна І., Маслова Н. Вплив стресу на емоційне здоров'я та когнітивні функції. *Медична наука України*. 2024. Т. 20, № 2. С. 136–142.
5. Напрєєнко О., Напрєєнко Н., Долинський Р. Проблема когнітивних порушень в контексті депресивної симптоматики у хворих на посттравматичний стресовий розлад. *PMGP*. 2021. Т. 6, № 4. е0604333.
6. Павлюк С., Кондратьєва В. Нейропсихологічні основи формування стрессостійкості та адаптивної поведінки в умовах тривалого соціального стресу. *Психологічний часопис*. 2025. Т. 11, № 4. С. 29–45.
7. Песоцька Л. В. Особливості психологічної допомоги особистості в умовах соціальних трансформацій. *Актуальні проблеми психології*. 2021. Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25639/1/Pesotska.pdf>.
8. Пирог Г. В., Лебединська А. Особливості переживання російської окупації мешканцями Чорнобильської зони. *Журнал соціальної та практичної психології*. 2023. № 2.
9. Савелюк Н. Переживання стресу в умовах війни: досвід українського студентства. *Психологія: реальність і перспективи*. 2022. № 18.
10. Сардарзаде С. Взаємодія когнітивних та емоційних схем у осіб з тривожними, депресивними та спричиненими стресом розладами: дис. ... канд. психол. наук. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2019. 240 с.
11. Соловйова Є. Т., Максименко О. В., Літвін В. І., Цикало Б. М. Вплив стресу на когнітивні функції. *Topical Aspects of Modern Scientific Research: Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference, Tokyo, Japan, 16–18 May 2024*. Tokyo, 2024. P. 211–216.
12. Солонський А., Данилов С. Управління когнітивними ресурсами у відновленні після бойових травм: нейропсихологічна оцінка на основі відстеження окорухової поведінки. *PMGP*. 2024. Т. 9, № 2.
13. Титаренко Т. М. Як допомогти свідкам і учасникам травматичних подій: горизонти соціально-психологічної реабілітації. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2022.
14. Черних М., Подпалова О., Кравченко В., Решетнік Є., Макаруч М., Ковальчук О. Вплив хронічного стресу на когнітивні функції та електрофізіологічну активність мозку у цивільних осіб в умовах воєнного стану. *PMGP*. 2025. Т. 10, № 2.
15. Шулякова М., Рациборинська-Полякова Н. Вплив хронічного стресу на організм людини та роль психоедукації у редукції його психічних проявів. *PMGP*. 2024. Т. 9, № 1.

Larchenko I. V., Lecturer of the Department of Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), irina.larchenko@gmail.com

Ishchenko Ya. P., Student of the Specialty 053 Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), yanina.ish@gmail.com

INTERDEPENDENCE OF COGNITIVE AND EMOTIONAL PROCESSES UNDER PROLONGED STRESS IN RESIDENTS OF FRONTLINE AREAS

The thesis investigates the impact of chronic stress on the civilian population in war conditions, emphasizing the interdependence of cognitive and emotional domains. It is shown that prolonged stress leads to sustained activation of the nervous system, increased cortisol levels, impairments in memory, attention, executive functions, and emotional regulation, creating a feedback loop of cognitive and emotional dysfunctions. Research confirms a bidirectional relationship: cognitive processes shape emotional responses, while emotional reactivity significantly affects the efficiency of cognitive functions. To support mental health under persistent stress, the effectiveness of integrated approaches is highlighted, combining cognitive-behavioral techniques with emotion regulation methods (relaxation, mindfulness, body-oriented exercises), aimed at restoring balance between cognitive and emotional domains and enhancing adaptive capacities of individuals.

Keywords: chronic stress, cognitive functions, emotional regulation, bidirectional relationship, integrated support methods, frontline areas.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Уськова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155